

»Ébredj fel, vén muzsikus, vén barátom,
Hadd búsuljunk, lelkesedjünk nótádon,
Olyan istenigazában tudtad te,
Hogy hol fekszik a magyarnak a szíve,
A magyarnak a szíve!«

»Rózsi, megvetlek!« Szálló-ige Szígligeti Ede »Cigány« c. népszínművéből.

Rozsnyai Ilona, színésznő, sz. 1892-ben, Budapesten. Színésznő lett 1910-ben. A Blaha Lujza Színháznak elismert komikája volt.

Rozsnyay Kálmán, (Van der Hoshke) író, sz. Aradon. Középiskolai tanulmányait félbe szakítva, Munkácsy tanácsára a pesti mintarajziskolába iratták be. Szülői háza évtizedeken át meleg otthona volt a színészeknek. Természetes, hogy a kalandos élet megfogta a koránál fejletlenebb, de erősebb szellemi életet élő gyerek fantáziáját. Csiky Gergely pártfogásával — aki megszerezte számára a korengedélyt is — az Országos Színitanodába iratkozik. A szülők erről mit sem tudnak, sőt arról se, hogy egy esztendei tanulás után le szerződik Lángi Ödön vándor-társulatához. Német-Szti-Miklós, Nagyikinda, Nagylak, Pécska az állomásaik. Itt megcsipik a szülők, hazaviszik s már mint változhatatlanba belenyugosznak, hogy Aradi Gerő társulatához szerződjenek. Majd ismét tovább tanul, Rákosi Szidónél. Csakhamar külföldre megy és évekig él Londonban. Ott egy beteg színész helyett — Sir John Martin Harvey társulatánál — beugrik az »Ouly way« egyik vezető szerepébe, hónapokig játssza, de dacára, hogy ajánlatot kapott, az amerikai turnén nem vesz részt. Ezután teljesen az irodalomnak él. Főleg sokat ír színészekről. Megjelent két kötet emlékirata is. Wilde »Verá«-ját és »Páduai hercegnő«-jét az ő fordításában játszották. Eredeti darabjának: »Cornélia Debrecenben«, mely Petőfi — Prielle Cornélia szerelmi epizódját viszi színpadra — egyetlen próbaelőadása Csabán volt. Kétszer nősült. Először Prielle Cornéliát, a Nemzeti Színház örökös tagját vette feleségül, majd dapsai és alsószuhai Dapsy Gizellát, az ismert költőnőt, aki *Nil* néven ír.

Rozsnyói színészet. Rozsnyón (Gömör m.) már 1820-ban van magyar színészet, — Kilényi Dávid társulata járt itt, akinél ez időben Déryné is működött. 1821. febr. 12-én, I. Ferenc király születése napján, a tanuló ifjúság előadta a »Barátság« c. 5 felvonásos érzékeny-játékot. A színhely a püspöki palotában volt felállítva. (Lásd: »Magyar Kurir«, 1821.—14. szám.) 1826-ban itt kezdte dicső pályáját Egressy Gábor (L. o.), a nagy tragikus, aki Gombos Imre »Esküvés« c. színműve Angelo szolgáltszerepében lépett először színpadra, Jancsi Kakas János színtársulatánál. 1833. máj. 8-tól a kolozsvári színtársulat üttette fel tanyáját. 1834. jún. 22-től Balogh István játszott kisdud csapatával, 8 előadást tartott mindössze. 1838. szept. 27-én újra eljöttek a színészek, Balla Károly társulata kereste fel a várost. Egy év múlva (1839. dec. 14.) működvelői társulat alakult, id. Sthymmel Sámuel és dr. Pelech János közreműködésével, midőn színre került »Szádvár vagy a tatárok Magyarországon« c. szmű Kisfaludy Károlytól. 1840-ben Demjén Mihály az igazgató, 1858. nov. havában Hubay Gusztáv társulata járt itt. Jobb tagok: Győrfiné, L. Lilla, Hubay, Pongrác. (Lásd: »Napkelet«, 1858., 47. szám, borítékoldal.) 1867. jan. havában Kétszery József az igazgató; 1870. január havában Gerő Jakab társulata hirdette itt a kultúrát, egy év után újra Kétszery volt itt; öt év múlva (1875. jan. 1.) Miklóssy Gyula, 1877. okt. 13-tól pedig Gáspár Jenő kapott meghívást. 1884. nov. havában megalakult a színügyi-bizottság. 1886. máj. havában Báródi Károly társulata játszott itt; nov. 13-án felváltja őt Balassa Károly. 1888. febr. 16-áról újra olvasunk hírt a színpártoló egyesületről, melynek vagyona 1118 frtot tett ki. Elnök volt: Markó Sándorné és Szepessy Károly, alelnökök: Sárkány Lujza és dr. Pósch Dezső. (»Rozsnyói Hiradó«, 1888. márc. 4.) 1904. okt. havában Szabadhegyi Aladár, 1910. jan. közepétől Rácz Dezső, 1917. jan. havában Farkas Mihály volt itt a színigazgató. (Erődi Jenő.)

Rögtönzés. A rögtönzés szükségessége a színpadon gyakran jelentkezik, de első-